

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Kolga lahe maastikukaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva maastikukaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda.

Kaitseala asub Harju maakonnas Jõelähtme ja Kuusalu vallas. Kaitseala koosseisu kuuluvad Kolga lahe väikesaared: Pedassaar, Rammu, Koipsi, Allu, Laiakari, Rohusi ja Umblu, Põhja-Malusi, Lõuna-Malusi ning Vahekari koos neid ümbritseva merealaga. Pedassaar paikneb Kuusalu valla territooriumil, ülejäänud saared paiknevad Jõelähtme valla territooriumil.

Ala on esmakordselt kaitse alla võetud Harju Maavalitsuse 18. detsembri 1991. a määrusega nr 232 „Kolga lahe väikesaarte kaitseala moodustamisest”. Kaitseala moodustati kui Kolga lahe maastikukaitseala ning selle kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus kinnitati Vabariigi Valitsuse 10. veebruari 1999. a määrusega nr 57 „Kolga lahe maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine”.

Vastavalt looduskaitseaduse § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni looduskaitseaduse alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide kohane kaitsekord.

Eelnõukohase määrusega muudetakse looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva looduskaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda, piiri korrigeeritakse ainult niipalju, et see viiakse vastavusse muutunud aluskaartidega. Muudatuse on tinginud vajadus tagada Natura 2000 aladel kaitsealuste liikide ja elupaikade soodne seisund ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50, edaspidi nimetatud *loodusdirektiiv*) nõuete täitmine ning põhjus, et Kolga lahe loodus- ja linnuala kaitse-eesmärgiks olevate ranniku- ja nõmmeelupaikade ning kaitsealuste liikide soodsat seisundit ei ole võimalik tagada senise kaitsekorraga. Moodustatav kaitseala hõlmab täielikult olemasolevat Kolga lahe linnu- ja loodusala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni kaitse planeerimise spetsialist Meelis Mägi (tel 489 2716, meelis.magi@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Riina Kotter (tel 325 8404, e-post riina.kotter@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õiguseksperitiisi on teinud Keskkonnaameti õigusosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee). Ekspertdihinnangu on andnud Tiit Leito osauhingust Kivirullija, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308; siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta Põhja-Eesti väikesaartele iseloomulikke maastikke ja kooslusi ning olulisi lindude rändepeatus- ja pesitsuspaiku.

Kaitsealal kaitstakse elupaigatüüpe, mida loodusdirektiiv nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110) rannikulõukad (1150*), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), valged luited (2120), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kadastikud (5130), liigirikkad madalsood (7230) ning vanad loodusmetsad (9010*). Elupaigatüübi nimetuse järel sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid.

Kaitsealal kaitstakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25, edaspidi nimetatud *linnudirektiiv*) I lisas nimetatud liike ja nende elupaiku – I kaitsekategooriasse kuuluvat tutkast (*Philomachus pugnax*) ning III kaitsekategooriasse kuuluvaid veetallajat (*Phalaropus lobatus*), randtiiru (*Sterna paradisaea*), jõgitiiru (*Sterna hirundo*) ja väiketiiru (*Sterna albifrons*).

Kaitsealal kaitstakse kaitsealuseid linnuliike ja nende elupaiku. Need liigid on II kaitsekategooriasse kuuluvad alk (*Alca torda*), merivart (*Aythya marila*) ja tõmmukajakas (*Larus fuscus*) ning III kaitsekategooriasse kuuluvad kivirullija (*Arenaria interpres*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), ristpart (*Tadorna tadorna*) ja punajalg-tilder (*Tringa totanus*). Lisaks kaitstakse ka rändlinnuliike ja nende elupaiku. Need on sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sõtkas (*Bucephala clangula*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*) ja hahk (*Somateria mollissima*).

Loodusdirektiivi II lisas nimetatud loomaliikidest kaitstakse samuti II kaitsekategooriasse kuuluvat hallhüljest (*Halichoerus grypus*). Lisaks kaitstakse kaitsealuseid taimeliike ja nende kasvukohti. Need liigid on II kaitsekategooriasse kuuluvad rand-kirburohi (*Polygonum oxyspermum*) ja põhjatarn (*Carex mackenziei*) ning III kaitsekategooriasse kuuluvad rootsi kukits (*Cornus suecica*), rand-seahernes (*Lathyrus japonicus*) ja roosa merikann (*Armeria maritima* subsp. *elongata*).

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus. Kolga lahe maastikukaitseala kaitse all olemise eelduseks on alale eesmärgiks seatud väärtuste tüüpilisus, ohustatus ning linnu- ja loodusdirektiivist tulenev rahvusvaheline kohustus.

Kaitseala saarestikke iseloomustab Põhja-Eesti väikesaartele tüüpiline maastikuilme ja kooslused, mida ohustab eelkõige ehitustegevus. Kaitsealal on esmatahtis säilitada terviklik väikesaarte ja rannikumere ökosüsteem. Sellest tulenevalt on vaja kaitsta mere- ja rannikuelustiku elu- ja sigimispaike ja laidude maastikuilmet, mille all mõeldakse eelkõige Kolga lahe saarte säilitamist võimalikult looduslikul kujul. Kuna kaitsealal puudub püsiv elanikkond juba kuuekümnendatest aastatest siis on inimtegevuse mõju, mis puudutab ehitisi, metsamajandamist, teede ja kommunikatsioonide rajamist, väga väike. Kuigi inimasustuse kujunemine Kolga lahe saartel ulatub tagasi 18. sajandisse, on otseseid jälgi omaaegsest

asustusest tänastel saartel vähe. Kaasajal on saarte kasutamine valdavalt suvine ning alaline elanikkond saartel puudub (registris on üks elanik Koipsi saarel). Püasustuse lõppemisega on saartelt hakanud kaduma põlised inimkaaslevad liigid ning saabuma pigem metsataimed ja inimpeglikumad niidutaimed, täheldatud on ka paari invasiivse võõrliigi saabumist. Selline areng on heaks eelduseks koosluste ja üldise maastikuilme säilitamiseks looduslikul kujul.

Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud elupaigatüüpe ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Direktiivi artikkel 6 punkt 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada vajalikud kaitsemeetmed direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele. Kolga lahe maastikukaitsealal on esindatud peamiselt rannikelupaigad, kuid lisaks nendele ka üksikud soo- ja metsaelupaigad, mageveekogud ning kadastik.

Rannikelupaigad. Elupaigatüüp **veealused liivamadald (1110)** hõlmab veealuseid leetseljakuid – enamasti püsivalt veega kaetud madala pikliku kujuga ning ebasümmeetrilise läbilõikega liivavallid, mis on kujunenud lainete kuhjuva tegevuse toimel ning paiknevad rannajoonega enam-vähem rööbiti. **Rannikulõukad (1150*)** on madalad, merest suhteliselt hiljuti eraldunud või sellega veel ajutiselt ühenduses olevad rannikujärved ja rannikulõukad, mille vees leidub rohkesti kloriide ja sulfaate. Põhja katab tüse mändvetikatega (*Chara* spp.) kaetud mudakiht Seda elupaigatüüpi hinnatakse eelkõige ravimudavarude ja rikkaliku linnustiku tõttu. **Karidena (1170)** käsitletakse kiviseid või aluspõhja kivimeist koosnevaid väikeseid merepõhjakoorgendikke, mis paguvee ajal võivad ulatuda üle veepinna. Eestis tuleb selle elupaigatüübi alla arvata ka astmeliselt sügavamale laskuvad aluspõhja kivimeist paerannakud mõnede saarte ümbruses. Karide elustik on väga mitmekesine, eriti liigirikkad on põisadru (*Fucus* sp.) kooslused. Lainete kuhjatud liiva- kruusa- või klibuvallid veepiiril või selle lähedal moodustavad elupaigatüübi **esmased rannavallid (1210)**. Sageli on vallid mattunud adru ja muu mereheidise alla, juba järgmine torm võib sellise valli minema pühkida. Seetõttu suudavad esmastel rannavallidel kasvada vaid üksikud, peamiselt üheaastased taimed. Elupaigatüüp **väikesaared ning laiud (1620)** on oluline eeskätt lindude pesitsus- ja puhkepaigana ning hüljeste lesilana. Eestis on 1–10 ha suurusi saari 309, veel väiksemate laidude ja pisisaarte arv on 1116 ning nende kogupindala 3.35 km² (Loopmann, 1996). Seega on esiplaanil zooloogilised väärtused. Elupaigatüübist (1210) toimub sageli sujuv üleminek **rannaniiduks (1630*)** või **püsitaimestuga liivarannaks (1640)**. Rannaniidud on lauged madalakasvuliste taimedega looduslikud või poollooduslikud rohumaad. Inimese poolt kujundatud rannaniit hoiab taimkatte madala ja liigirikkana mis loob soodsad elutingimused eri liiki lindudele. Madalmurused rannaniidud ongi paljude lindude olulised pesitsus- ja toitumispaigad. Kui karjatamine ja niitmine lakkab, kasvavad need väärtuslikud elupaigad täis pilliroogu, võsastuvad ja metsastuvad. Nii kaotaksid elupaiga paljud taime- ja loomaliigid, seepärast on oluline jätkata nende alade tavapärasest majandamist. Püsitaimestuga liivarand hõlmab laugete liivarandade ajuveeranna ja pritsmevööndi kuni eelluideteni. **Valged luited (2120)** on tuiskliivaaladel moodustunud luited, mis on luitestiku merepoolsem, taimestumata pinnaga ahelik. Valged luited on eelluidete järgmine suktsessioonistaadium. **Rusked luited kukemarjaga (2140*)** on püsitaimestuga kinnistunud ja leostunud (läbiuhutud) rannikuluited, mida katab põhiliselt kukemari. Puu- ja põdsarinne seal tavaliselt puuduvad ning taimestult sarnanevad need luited sisemaa nõmmedele. Looduslikud või poollooduslikud (kunagi inimkätega rajatud) männikud, rannikuluidetel moodustavad **metsastunud luiteid (2180)**, mille liigiline koosseis on väga varieeruv, sõltudes konkreetse kasvukoha tingimustest.

Magaveekogu-, metsa- ja soolupaigad, kadastik. Huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) elupaigatüüpi kuuluvad eelkõige huumustoitelised rabaveekogud – pruuniveelised järved ja rabalaukad, kuid ka eriti happelise veega mineraalmaajärved ja pehme pruuni veega segatoitelised veekogud. Kõige rohkem leidub meil rabajärvi ja -laukaid, kus kõrgemat kasvu kaldaveetaimestik kas puudub või on väga hõre, veesiseid soontaimi ei kasva ning ka ujulehtedega taimi on vähe, kuid nii kaldal kui ka kaldavees kasvab rohkesti turbasamblaid. **Kadastikud (5130)** on poollooduslikud kooslused, kus kadakas katab vähemalt kolmandiku alast. Eestis on kadastikud esindatud peamiselt loo-aladel. Üldjuhul ei arvata siia elupaigatüüpi need alad, kus kadakate liitus on üle 30% kuna kuuluks siis tavapärase käsitlese kohaselt metsakoosluste hulka. Elupaigatüüp **liigirikkad madalsood (7230)** hõlmab liigirikkamat osa madalsoodest, eeskätt liigirikkaid madalsoid ja soostunud niite, mis enamasti toituvad lubjarikkast põhjaveest. Need elupaigad on väga tundlikud kuivendamise suhtes ja seetõttu kergesti hävivad. **Vanad loodusmetsad (9010*)** on väga laia mahuga elupaigatüüp, mida mujal Euroopas on hakatud nimetama läänetaigaks ja mis hõlmab eeskätt puutumatu või vähese inimõjuga vanu metsi, aga ka looduslikult uuenenud hiljutisi põlendikke katvaid nooremaid puistuid. Vanades loodusmetsades leiavad elupaiga paljud ohustatud liigid, eriti samblad, samblikud, seened ja selgrootud loomad. Intensiivse metsamajandamise tõttu on vanadele loodusmetsadele iseloomuliku puistuga metsad kadumisohus. Aastaraamatu „Mets 2013” kohaselt on Eestis vanu loodusmetsi 117 900 ha (5,3% Eesti metsade kogupindalast).

Kolga lahe saartel leidub palju ohustatud kaitsealuseid linnu-, looma- ning taimeliike. Mitmed liigid on nimetatud linnu- ja loodusdirektiivis, millest tulenevalt on nende kaitse alla võtmine rahvusvaheline kohustus.

Linnudirektiivi eesmärk on kaitsta kõiki linde tapmise ja püüdmise eest, piirata lindude küttimist ja nendega (samuti nende kehaosade ning neist valmistatud esemetega) kaubitsemist. Direktiiv teeb kohustuslikuks moodustada üle-euroopaliselt ohustatud liikide ja rändliikide elupaikade kaitseks spetsiaalsed linnualad. Linnudirektiivi artikkel 4 punkt 2 kohaselt on liikmesriikidel kohustus rakendada erimeetmeid direktiivi lisades nimetatud regulaarselt esinevate rändlinnuliikide, eelkõige nende liikide pesitsus-, sulgimis- ja talvitusalade ning rändepeatuspaikade, kaitseks, mis tagaks nende liikide säilimine ja paljunemine nende levikualal. Nendeks liikideks Kolga lahe maastikukaitsealal on tutkas (*Philomachus pugnax*), veetallaja (*Phalaropus lobatus*), randtiir (*Sterna paradisaea*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), väiketiir (*Sterna albifrons*), merivart (*Aythya marila*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), sõtkas (*Bucephala clangula*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), hahk (*Somateria mollissima*), rohukoskel (*Mergus serrator*) ja kühmnook-luik (*Cygnus olor*).

Tutkas (*Philomachus pugnax*) on haruldane haudelind ja arvukas läbirändaja, kes kuulub looduskaitsealuse alusel I kaitsekategooriasse ning kes on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohustatud. See rästa suurune kahlajate hulka kuuluv kurvitsaline eelistab elupaigana niiskeid madala rohurindega avamaakooslusi (jõe- ja järveluhad, rannaniidud, madalsood) ning pesa rajab maapinnale lohku. Kevaditi peavad isased tutkad mänguplatsidel salkadena turniire. Tutka arvukus on kogu Euroopas viimastel aastakümnetel katastroofiliselt kahanenud. Eestis on levinud paiguti: Kesk-Eestis on tema põhiliseks leiupaikadeks Emajõe jõgikond, aga linnuliigi põhimass on ikka Lääne-Eestis ja Põhja-Eestis rannavööndis või rannikulähedastel aladel. Arvukus Eestis on kahanemas, hinnanguliselt pesitseb Eestis 10–30 paari (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012,

Jaanus Elts, 2013). Kaitsealal pesitseb hinnanguliselt üksikuid paare, kuid läbirändel on saared peatuspaigaks kümnetele isenditele. 2013. aastal on Rammu saarel registreeritud 16 paari. Liigi taandumise peamiseks põhjuseks peetakse sobivalt majandatavate rohumaade kadumist ja väikekiskjate arvukuse tõusu, kuid mitme potentsiaalselt kriitilise või suure tähtsusega teguri mõju on teadmata (Tegevuskava tutka (*Philomachus pugnax*) kaitse korraldamiseks Eestis aastateks 2010–2013, Eve Mägi ja Hannes Pehlak, 2008).

Veetallaja (*Phalaropus lobatus*) on Eestis lokaalse levikuga (teda on nähtud Matsalus, Saaremaa läänerannikul ja üksikutel saartel ning madalatel laidudel) kurvitslaste sugukonda kuuluv lind, kes kuulub looduskaitseaduse alusel III kaitsekategooriasse ning kes on Eesti ohustatud liikide punase nimestikku (2008) kantud kui Eesti looduses hävinud liik. Praegu hinnatakse selle jääajajärgse relikti arvukust Eestis kuni viiele pesitsevale paarile, mis tähendab, et liik on Eestis harva esinev. Kolga lahe saartel on ta läbirände liik, registreeritud 2013. aastal Rammu saarel. Peamised veetallaja levikualad on tsirkumpolaarne Euraasia ja Põhja-Ameerika tundravöönd. Veetallaja peamiseks ohuteguriks on elutegevuseks sobilike veekogude ohustatus.

Randtiir (*Sterna paradisaea*) on Eestis lokaalse levikuga harilik mereranniku haudelind. Ta kuulub kurvitsaliste seltsi, looduskaitseaduse alusel on liik määratud III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuväline. Tema esinemine on sage, aga arvukus Euroopas kahaneb pidevalt sobilike pesitsuspaikade hooldamata jätmise tõttu. Randtiir eelistab pesa ehitada madalama rohustuga kivisemale maapinnale. Praegu on selle rannikulinnu arvukuseks teadaolevalt umbes 8000–12 000 haudepaari, Eestis on arvukus tõusev (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts, 2013). Maastikukaitsealal on 2014. aastal registreeritud Rammu saarel 11 paari pesitsus. Randtiir on ka tubli rändlind ning absoluutse rändete pikkuse rekordi omanik. Ta talvitab sageli Antarktika rannikul oma pesitsusaladest Põhja-Jäämerel üle 17 000 kilomeetri eemal. Kuna randtiir ei rända otse, vaid Euroopast üle Ameerika, siis võib rännutee tegelik pikkus ulatuda 30 000 kilomeetrini. Sageli talvitab ka Lõuna-Aafrikas.

Jõgitiir (*Sterna hirundo*) on Eestis harilik ranniku- ja sisevete liik. Pesitsemiseks eelistab ta siiski eraldatud poolsaari ning saari. Ta kuulub kurvitsaliste seltsi ning tiirlaste sugukonda. Looduskaitseaduse kohaselt on jõgitiir III kaitsekategooria liik ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Kokku on Eestis loetud 6000–9000 haudepaari, arvukus on praegu stabiilne (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts, 2013). Kaitsealal on liik pesitsev Rammu saarel ja oluline läbirändaja, 2014. aastal registreeriti kahe paari pesitsemine ja ligi sadakond lindu. Arvukust võib negatiivselt mõjutada pesade tallamine, konkurents hõbekajakaga ning pesitsuspaikade ohustatus. Tubli rändlinnuna võib talvitumisalale lendamiseks läbida kuni 14 000 kilomeetrit. Jõgitiir elab kõikjal Euroopas, välja arvatud äärmises põhjaosas.

Väiketiir (*Sterna albifrons*) on Eesti rannikul ja laidudel pesitsev harv haudelind, kelle arvukus Eestis on hinnanguliselt 150–300 haudepaari ning arvukus on mõõdukas languses (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts, 2013). Kaitsealal on fikseeritud pesitsemine Rammu saarel Väiketiir on kõige väiksem tiirlaste sugukonna esindaja, kuulub looduskaitseaduse alusel III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku andmetel ohulähedases seisus. Pesitsuspaigana eelistab väiketiir liivarandu või klibuvulle. Ta on levinud peamiselt Euraasia paras- ja troopilises vöötmes, kuid

talvitumiseks lendab troopilistesse meredesse Lõuna-Aafrikasse ja Austraaliasse. Väiketiir on koloonialind nagu teisedki tiirud.

Alk (*Alca torda*) on Eestis väga haruldane haudelind, kes pesitseb Eestis ainult mõnel Soome lahe saarel, on avamerel väikesearvuline läbirändaja ning harv talvituja. Haudepaaride arvukus on hinnatud 1–10 paari ning arvukus on stabiilne (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Alk kuulub looduskaitseaduse alusel haruldase ja ohustatud liigina II kaitsekategooriasse. Alk pesitseb kivistel rannakaljudel ja kaldapealsetel, kus moodustab liigisiseseid kolooniaid või ka segakolooniaid tirkidega. Kaldajärsakuid nad väldivad. Läänemerel pesitsevad nad isegi madalatel kaljusaartel, Põhja-Eesti saartel pesitsevad kivirahnude vahel. Läänemerel pesitseb ta üldiselt väikeste seltsingutena avamere laidudel. Kaitsealal esineb läbirändajana.

Kivirullija (*Arenaria interpres*) on kurvitsaliste sugukonda kuuluv linnuliik, kes on Eesti saartel ja rannikul harv haudelind. Kivirullija kuulub looduskaitseaduse alusel II kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohualtis seisus. Eestis hinnatakse kivirullija pesitsusaegset arvukust 30–50 paarile ning arvukus on tugevas languses (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Kivirullija ehitab pesa mererannale või laiule kivide vahele. Euroopas on kivirullija levinud peamiselt põhjapoolsetel aladel.

Merivart (*Aythya marila*) on partlaste sugukonda kuuluv Eestis haruldane haudelind, kes kuulub looduskaitseaduse alusel II kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel äärmiselt ohustatud. Merivart on meil rohkearvuline läbirändaja (kevadrändel võib arv küündida 175 000 isendini), kuid harv talvituja. Pesitsevate paaride arvukus on 1–5 haudepaari ning see on tugevas languses (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Pesitsuspaigana eelistavad merivardid merelisemaid laide, mille ohustatus mõjutab ka merivardi arvukust. Kaitsealal esineb liik läbirändajana. Maailmas on merivartide pesituspaikadeks Põhja-Euraasia ja Põhja-Ameerika.

Laanepüü (*Bonasa bonasia*) on metsislaste sugukonda kuuluv kanaline, kes kuulub looduskaitseaduse kohaselt III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Ta on Eestis paigalind, keda võib kohata peamiselt mandriosa metsaaladel, kus ta on üldlevinud harilik haudelind, saartel esineb teda harva. Eestis hinnatakse laanepüü arvukuseks 30 000–60 000 haudepaari ning see on stabiilne (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Mujal on laanepüü levinud Euraasia metsa- ja metsastepivööndis, mägimetsades alates Ida-Prantsusmaast ja Norrast kuni Kolõma ülemjooksu, Ohhoota mere ranniku, Hokkaido ja Kesk-Koreani.

Liivatüll (*Charadrius hiaticula*) on Eestis üksnes rannaaladel esinev väikesearvuline haudelind, kelle arvukus on viimastel aastatel kahanenud, hinnanguliselt on Eestis 1000–2000 haudepaari (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Liivatüll kuulub looduskaitseaduse alusel III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohulähedases seisus. Liivatüll on levinud ümber põhjapooluse, teda leidub Euraasia ja Põhja-Ameerika tundra- ja taigavööndi veekogude ääres ja mererannikutel. Liivatüll pesitseb liivastel ja kivistel randadel, saartel, laidudel ning intensiivselt karjatatavail madala muruga rannaniitudel. Just rannaniitude majandamise

lakkamine on üks liivatüllil arvukuse vähenemise olulisi riskitegureid. Kaitsealal on 2014. aastal Rammu saarel registreeritud 30 lindu.

Tõmmukajakas (*Larus fuscus*) on meil harv haudelind, kes eelistab peatumispaigana kaugemaid avamerelisi väikesaari. Ta kuulub looduskaitseaduse alusel II kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohustatud. Hinnanguliselt on Eestis 10–30 tõmmukajaka haudepaari ning see on tugevas languses (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Viimastel aastatel on tõmmukajaka arvukus Eestis vähenenud pesitsuspaikade ohustatuse tõttu. Kaitsealal on liik registreeritud viimati 2013. aastal Rammu saarel üks paar. Maailmas on tõmmukajakas levinud Islandi, Fääri saarte, Suurbritannia, Bretagne'i poolsaare, Skandinaavia poolsaare, Soome, Eesti ja Karjala Vabariigi mererannikul ja suurtel järvedel, Äänisjärvel ja Laadoga järvel, Valgel merel ja Murmanski oblastis.

Tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*) on Eesti rannikul harv haudelind, aga tavaline läbirändaja. Ta kuulub haneliste seltsi ja partlaste sugukonda. Tema arvukuseks on Eestis hinnanguliselt 150–300 haudepaari, arvukus on tugevas languses (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Looduskaitseaduse alusel kuulub III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Peamiseks ohuteguriks on pesitsuspaikade hävimine. Meil pesitsevad nad ainult meresaaletel. Eestist väljaspool pesitseb liik Euraasia ja Põhja-Ameerika tundra- ja osalt taigavööndis. Kaitsealal on registreeritud ühe paari pesitsus 2014. aastal Lõuna-Malusil.

Ristpart (*Tadorna tadorna*) on partlaste sugukonda kuuluv meil tavaline, kuid väikesearvuline haudelind. Ta kuulub looduskaitseaduse alusel III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Tema arvukus on viimasel ajal langenud, haudepaaride arvuks hinnatakse 400–800 paari (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Eestis on ristpart levinud eelkõige Lääne-Eesti saartel, aga ka hajusalt kogu rannikul. Mujal maailmas on ta levinud hajusalt alates Skandinaavia poolsaarest Vahemeremaade ja Iraani kaudu Mongoolia ja Põhja-Hiinani. Peamiseks ohuteguriks on elupaikade hävimine ja rikkumine.

Punajalg-tilder (*Tringa totanus*) on kurvitsalise sugukonda kuuluv Eesti rannikualade harilik, sisemaal aga väikesearvuline haude- ja rändlind. Eestis pesitseb hinnanguliselt 3000–6000 paari ning arvukus on langev (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Ta kuulub looduskaitseaduse alusel III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Teda ohustavad peamiselt pesitsus- ning rändepeatuspaikade hävimine ja rikkumine. Punajalg-tilder on levinud peaaegu kogu Euroopas (va Balkani poolsaarel).

Sinikael-part (*Anas platyrhynchos*) on partlaste sugukonda pardi perekonda kuuluv ujupart, kes ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Sinikael-part on kõige arvukam pesitsev haneline Eestis, arvukus on hinnanguliselt 30 000 – 50 000 haudepaari ning see on stabiilne (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Levinud on liik peaaegu kogu Euroopas, Aasias ja Põhja-Ameerikas. Sinikael-part pesitseb vee lähedal. Talle sobivad pea kõik mitte väga kiire vooluga veekogud, kohata võib teda ka linnade veekogudel. Sinikael-part on looduses arg ja tagasihoidlik lind. Inimasustusega harjunud linnud on seevastu väga julged. Munade ja poegade hukkumine looduses kiskjate tõttu on suur. Suurimaks

ohuteguriks on eelkõige veekogude reostumine. Kuigi sinikael-part on Eestis tüüpiline, on liigi kaitse Euroopas oluline ning ta on seatud linnudirektiivi alusel Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks.

Rääkspart (*Anas strepera*) on partlaste sugukonda haneliste seltsi kuuluv haudelind, kes ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Rääkspart oli Eestis kuni 20. sajandi keskpaigani haruldane mittepesitsev suvilind, kelle esimene pesitsemine Eestis tehti kindlaks alles 1953. aastal. Praegusel ajal on tema asurkond Lääne-Eestis väikesearvuline, mujal harv. Pesitsusaegset arvukust hinnatakse umbes 2000–3000 paarile ning see on tõusev, talvituvat isendite arvu hinnatakse kuni kümnele (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Euroopas on rääkspart levinud peamiselt põhjapoolsetel aladel. Liigi kaitse on Euroopas oluline ning liik on seatud linnudirektiivi alusel seatud Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks.

Tuttvart (*Aythya fuligula*) on haneliste seltsi ning partlaste sugukonda kuuluv sukelpart, kes ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Eestis on tuttvardi levialaks Lääne-Eesti saared, Põhja-Eesti rannik ning Emajõe jõgikond. Tuttvart on Eesti arvukamaid sukelparte. Lisaks paiksetele lindudele, kes viibivad siin aprillist novembrini, on palju ka läbirändajaid. Üksikud tuttvardid veedavad Eestis ka talve. Tuttvardi pesitsusaegset arvukust hinnatakse 3000–5000 paarile ning see on langev, talvist arvukust hinnatakse 300–3000 isendile (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Mujal on ta levinud Euraasia põhja- ja parasvöötmes osas. Euroopa kesk- ja lõunaosas on ta harvem pesitseja ning seetõttu ära nimetatud ka linnudirektiivis. Tänu aeglasele lennuvõimestumisele on tuttvardi poegadel palju looduslikke vaenlasi. Et jahihooaeg hakkab pihta juba 20. augustil, langeb suur hulk poegi ka jahimeeste saagiks. Tuttvart on seatud Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks.

Sõtkas (*Bucephala clangula*) on partlaste sugukonda kuuluv veelind, kes ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Eestis võib kohata teda aastaringselt ning ta on siin arvukas läbirändaja (kuni 500 000 isendit) kuid vähearvukas pesitseja ning talvituja. Tema pesitsusaegset arvukust Eestis hinnatakse 3000–5000 paarile ning see on tõusev, talvist arvukust 20 000 – 40 000 isendile (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Sõtkased pesitsevad Põhja-Ameerikas, Skandinaavias ja Venemaal. Euroopa kesk- ja lõunaosas on ta harvem pesitseja ning seetõttu ära nimetatud ka linnudirektiivis. Kuigi tema arvukus Eestis on piisav, ohustab temagi pesitsuspaiku veekogude reostumine ning häirimine. Sõtkas on seatud Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks.

Kühmnokk-luik (*Cygnus olor*) on partlaste sugukonda luige perekonda kuuluv Eesti suurim lind, kes ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Eestist kadus kühmnokk-luik 1930. aasta paiku. Uuesti asus ta Eestis pesitsema 1959. aastal. Sellest alates on tema leviala Eestis järjest laienenud, nii et tänapäeval ei ole ta Eesti rannikul ja saartel enam haruldane. Kühmnokk-luikede arvukuseks on 3500–4000 haudepaari ning see on tõusev, talvist arvukust hinnatakse 5000–15 000 isendile (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Paljudes Euroopa riikides on ta endiselt kaitse all. Mujal on peamine leviala metsa- ja stepivööndi veekogudel Briti saartest Ussuurimaani. Euroopas olulise liigina on ta seatud Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks.

Rohukoskel (*Mergus serrator*) on partlaste sugukonda koskla perekonda kuuluv veelinnuliik, kes ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Eestis on rohukoskel lokaalselt levinud, peamiselt Lääne-Eesti saartel ja Põhja-Eesti rannikul. Pesitsusaegset arvukust hinnatakse meil 400–600 paarile ning see on stabiilne, talvist arvukust hinnatakse 500–1500 isendile (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Mujal on levinud peamiselt põhjapoolkera segametsade ja tundravööndi keskosa vahel okasmetsade vööndis. Euroopas olulise liigina on rohukoskel seatud Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks.

Kormoran (*Phalacrocorax carbo*) on kormoranlaste sugukoda kuuluv Eesti haudelinnustikus suhteliselt uus liik, olles peamiselt läbirändaja. Ta ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Kormoran elab ja pesitseb laidudel ning puhkab ranniku lähedal kividel. Kormoranide pesitsusaegset arvukust hinnatakse 13 000 – 14 000 paarile ning see on stabiilne, talvist arvukust hinnatakse 100–300 isendile (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Olles inimesele kalavaru tarbimisel suureks konkurendiks, ohustab teda üleküttimine. Euroopas olulise liigina on kormoran seatud Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks, mistõttu on ta linnualaga samades piirides asuva Kolga lahe maastikukaitseala kaitse-eeskirja üheks kaitse-eesmärgiks. Kaitsealal pesitseb kormoran ainult Põhja-Malusi ja Lõuna-Malusi saarel.

Hahk (*Somateria mollissima*) on partlaste sugukonda ja hahkade perekonda kuuluv sukelpart, kes ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka, kuid on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel on ohulähedases seisus. Hahk on meil nii haude- kui rändlind, üksikud paarid ka talvituvad. Hahad elavad avamerel ning pesitsevad kaugemate meresaarte ja laidude lagedatel rannavallidel. Hahk eelistab sügavat vett. Haha pesitsusaegset üldarvukust Eestis hinnatakse 2000–4000 paarile ning see on viimastel aastatel olnud tugevas languses, talvist arvukust hinnatakse 10–50 isendile (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Jaanus Elts 2013). Tema pesitsuspaiku ohustab veekogude reostumine ning häirimine. Euroopas olulise liigina on hahk seatud Kolga lahe linnuala kaitse-eesmärgiks.

Loodusdirektiivis on eesmärgiks nimetatud ka (artikkel 2, punkt 1) kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse tagamisele looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kaudu. Loodusdirektiivis nimetatud liikidest esineb Kolga lahe maastikukaitsealal hallhüljes (*Halichoerus grypus*).

Hallhüljes (*Halichoerus grypus*) on kiskjaliste seltsi hülglaste sugukonda kuuluv veeimetaja, kes kuulub looduskaitsealade kohaselt III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohuvälises seisus. Eestis on viimastel aastatel loendatud keskmiselt 3600 karva vahetavat hallhüljest ja seireandmed näitavad juurdekasvutrendi peatumist. Seni ei ole teada, kas selle trendi põhjuseks on Läänemere kaasaegne ökoloogiline kandevõime või tasakaalustab juurdekasvu inimtekkeline hülgjeste suuremus läbi küttimise ja kalanduse koos kliimamuutustest tuleneva langusega loomade sigimise edukuses. Enamus liigile sobivatest lesilatest, mis paiknevad valdavalt Lääne-Eesti saarestiku avamerelistes osades, on hõivatud. Soojadest talvedest tulenevalt on Eesti rannikul paiknevad ja kogu Läänemere asurkonna seisukohast olulised poegimisalad olnud väga tihedalt asustatud. Seda võib pidada elupaigadefitsiidi tunnuseks. Hallhüljes asustab Atlandi ookeani põhjaosa. Elupaigaks eelistab ulgumere saarte ja laidude ümbrust ning on paikse eluviisiga.

Kolga lahe maastikukaitseala kaitse-eesmärkideks on nimetatud veel mitmeid kaitsealuseid taimeliike, mille arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel. Väikesaartel leidub liike, mis võivad olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel sattuda hävimisohtu.

Rand-kirburohi ehk rand-linnurohi (*Polygonum oxyspermum*) on tatraliste sugukonda kuuluv üheaastane rohttaim, mis kuulub looduskaitsealade alusel II kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohustatud. Tema peamised ohutegurid on tallamine, ehitustegevus ning veekogude ohustamine. Rand-kirburohu esinemissagedus Eestis on harv. Sobilikud kasvupaigad on niidu- ning liivikukooslustes. Täpsed andmed arvukuse kohta puuduvad.

Põhjatarn (*Carex mackenziei*) on tarna perekonda lõikheinaliste sugukonda kuuluv taimeliik, mis kuulub looduskaitsealade kohaselt II kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohualdis. Teda ohustav peamine tegur on kasvupaikade hävimine. Sobivaimad kasvukohad on rannaniidud. 2008 aasta seisuga on põhjatarna arvukus stabiilne. Sobilikum kasvukoht ongi põhjatarnale parasvööde.

Rootsi kukits (*Cornus suecica*) on kontpuuliste sugukonda kuuluv taimeliik, mis kuulub looduskaitsealade alusel III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohulähedases seisus. Talle kõige sobivamad elupaigad on metsataimkonnas, kuid liiki leidub ka rannikuäärsetel ning saartel. Peamiseks ohuteguriks on metsamajanduslik tegevus, kuid ka teistel asjaoludel elupaikade hävimine. 2009. aasta seisuga näitab arvukus vähenemise trendi.

Rand-seahernes (*Lathyrus japonicus*) on liblikõieliste sugukonda seaherne perekonda kuuluv rohttaimeliik, mis kuulub looduskaitsealade kohaselt III kaitsekategooriasse. Rand-seahernes kasvab rannikualade liivaluidetel. Ohuteguriks on taimedele tallamine ning konkureerivad võõrliigid.

Roosa merikann (*Armeria maritima* subsp. *elongata*) on tinajuureliste sugukonda kuuluv taim, mis kuulub looduskaitsealade kohaselt III kaitsekategooriasse ning on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) andmetel ohulähedases seisus. Talle kõige sobilikumaks elupaigaks on niidutaimkond, mille hävimine (hoolduseta, võsastuma jätmine) on üheks suurimaks ohuteguriks. Lisas ohustab roosat merikanni tallamine, kaevandamine (sh liiva), põllumajanduslik ning ehitustegevus.

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Kaitseala hõlmab Põhja-Eesti tüüpilisi väikesaari ja laidusid ning neid ümbritsevat mereala. Oma maastiku ja elupaikadega on nad olulised looduse mitmekesisuse säilimisel.

Elupaigatüüpidest esineb kaitsealal ruskeid luited kukemarjaga (2140*) ainult Põhja-Eesti väikesaartel, kus nad on tüüpiliseks elupaigatüübiks. Elupaiga rusked luited kukemarjaga esinemisalad saartel on väga esinduslikud ja kõrgeima loodusväärtusega (A). Esinduslikud ja kõrge väärtusega on püsitaimestikuga liivarannad (1640), valged luited (2120) ja rannaniidud (1630*).

Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga on kaitse-eesmärkidesse lisatud väikesaartel inventeeritud elupaigatüübid veealused liivamadalad (1110), mida esineb kaitsealal 22,3% (428,8 ha) esinduslikkusega C (arvestatav), rannikulõukad (1150*), mida esineb kaitsealal 0,21% (4,2 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), karid (1170), kaitsealal 0,005 % (0,1 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), esmased rannavallid (1210), kaitsealal 0,32% (6,2 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), väikesaared ning laiud (1620), kaitsealal 0,89% (17,2 ha) esinduslikkusega A (väga esinduslik), rannaniidud (1630*), kaitsealal 1,95% (37,6 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), püsitaimestuga liivarannad (1640), 0,06% kaitsealal (1,3 ha) esinduslikkusega C (arvestatav), valged luited (2120), kaitsealal 0,33% (6,5 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), rusked luited kukemarjaga (2140*), kaitsealal 1,57% (30,2 ha) esinduslikkusega A (väga esinduslik), metsastunud luited (2180), kaitsealal 4,1% (78,9 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kaitsealal 0,02% (0,4 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), kadastikud (5130), kaitsealal 0,56% (10,9 ha) esinduslikkusega B (esinduslik), liigirikkad madalsood (7230), kaitsealal 0,19% (3,7 ha) esinduslikkusega C (arvestatav) ning vanad loodusmetsad (9010*), kaitsealal 0,19% (3,8 ha) esinduslikkusega C (arvestatav).

Kõik need elupaigatüübid on Kolga lahe loodusala kaitse-eesmärgiks ja Eesti riigil on võetud kohustus nende elupaikade säilimise ees siin kaitsealal. Elupaigatüüpide uuring pärineb aastast 2010 ja selle tegijaks oli Pärandkoosluste Kaitse Ühing. Viie aastaga olulisi muutusi elupaikade ulatuses ja seisundis ei ole toimunud.

Kaitsealal on eesmärgiks linnudirektiivi liikide pesitsus- ja toitumispaikade kaitse. Kolga lahe saared on suhteliselt hästi uuritud. Esimesed teadaolevad linnuvaatluse andmed pärinevad 1930. aastatest (Kumari, Mikelsaar). Linnustiku ja taimeistiku põhjalikumad uuringud tegi saartel 1991. aastal Tallinna Botaanikaaed. Viimased kaitseala linnustiku uuringud on teinud Tiit Leito kaitse-eeskirjadele koostatud ekspertiisi käigus 2010. aastal. Neid andmeid ja asustustiheduse hinnangut aluseks võttes saab väita, et liikide arv on saartel aastate jooksul kasvanud. Liigirikkamad on suuremad saared: Rammu (52 liiki), Koipsi (22 liiki), Rohusi (18 liiki). Seega on ala kaitse all olemine aidanud kaasa ohustatud liikide kaitse tagamisele ja nende seisundi paranemisele.

Kaitsealal asuv kormoranide Põhja-Malusi koloonia on oma suuruselt teine Eestis. 2014 a. loendati seal 2186 kormoranipaari (Riho Männik, Monika Laurits-Arro, Jaanus Aua) ja 2015 a. ligikaudu 2800 paari (Riho Männik, Monika Laurits-Arro, Ingrid Aus, Jaanus Aua, Mati Salumäe). Seega on selle liigi, kelle üks esinduslikemaid peitsuspaikasid asub Kolga lahe maastikukaitsealal, kaitse siin jätkuvalt vajalik. Kormoranide toitumisala ulatub kolooniast kuni 20 kilomeetri kaugusele, seega ei saa eraldi välja tuua mõju Malusi sihtkaitsevööndile, kuna suurem osa toitumisalast jääb vööndist ja kaitsealast välja. Kormoranide arvukuse kasvu põhjuseks saab olla toiduks kasutatavate kalade suur arvukus. Vastavalt kormoranide kaitse ja ohjamise tegevuskavale toituvad nad eelkõige väiksematest ja arvukatest parvekaladest, nagu särg, tint, ahven, emakala. Vääriskalade arvukuse vähendajana ei saa kormoranid seega kõne alla tulla.

Kaitsealal registreeritud kaitsealused taimeliigid on rootsi kukits (*Cornus suecica*), rand-seahernes (*Lathyrus japonicus*), roosa merikann (*Armeria elongata*), rand-kirburohi (*Polygonum oxyspermum*) ja põhjatarn (*Carex mackenziei*). Põhjatarn ja rand-kirburohi on II kaitsekategooria liigid, teised taimed kuuluvad III kaitsekatekooiasse. Põhjatarn, mis kasvab kaitsealal Rammu saarel, on Eestis registreeritud ainult 14 kohas. Harjumaal on registreeritud

kümme rootsi kukitsa kasvukohta, millest kaks on Kolga lahe kaitsealal. Roosa merikann on Eestis registris 22 leiukohas, millest kaks on kaitsealal Rammu ja Rohusi saartel. Arvestades nende liikide elupaiga nõudlust ja esinemist Eestis, on Kolga lahe väikesaared neile väga sobivaks kasvukohaks.

Ohustatud liigina tuleb nimetada hallhüljest (*Halichoerus grypus*), kelle kaitseks on moodustatud Malusi sihtkaitsevöönd. Kuigi hallhülge arvukus on viimastel aastatel kasvanud, on Malusi saared siin piirkonnas olulised hülgelesilana ja peatuskohana liikukisteel Soome lahe idaossa. Lesilaks nimetatakse loivaliste koondumispaika, mis on oluline nii paaritumis-, poegimis-, karvavahetus-, kui ka puhkamiskoht. Kitsamas mõttes käsitletakse lesilaid hallhüljeste levimisaladena.

Eeltoodust tulenevalt on Kolga lahe maastikukaitseala kaitse all hoidmine põhjendatud ja vajalik nii Eesti kui Euroopa tasandil kaitset vajavate loodusväärtuste soodsa seisundi tagamiseks.

Lisaks eelpool nimetatud loodusväärtustele on Kolga lahe maastikukaitseala kaitse all hoidmine oluline teisi haruldaste ja ohustatud taime- ja loomaliikide kaitseks. Samas pole nende kaitseesmärgiks seadmine vajalik – eesmärgiks seatavate katusliikide ja -elupaikade kaitseks kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kaitsealal on linnuliikidest veel registreeritud I kaitsekategooriasse kuuluv niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), II kaitsekategooriasse kuuluv sooräts (*Asio flammeus*) ning III kaitsekategooriasse kuuluvad roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kaldapääsuke (*Riparia riparia*) ja vööt-põdsalind (*Sylvia risoria*). Taimeliikidest on veel registreeritud III kaitsekategooriasse kuuluva kahelehise käokeele (*Platanthera bifolia*) esinemine.

Lisaks eelpool kirjas olevale on Kolga lahe maastikukaitseala kaitse all hoidmine põhjendatud ka asjaoluga, et tegemist on ülepinnaliselt Natura võrgustikku kuuluva alaga. Kaitsealaga samades piirides asub Kolga lahe linnu- ja loodusala.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kolga lahe maastikukaitseala peamine tähtsus on maastikul ja selle osana kujunenud kooslustel ning seetõttu rakendatakse kaitstava loodusobjekti tüübina jätkuvalt maastikukaitseala. Haruldased taimeliigid ja linnustik, mis kujundavad maastikku ja kooslusi, sõltuvad suures osas oma elupaikadest, seega on maastikukaitsealal peamine maastiku ja selle läbi ka liikide elupaikade kaitse. Hoiuala kaitsekord ei võimalda mitme erineva rangusega vööndi moodustamist ja vajaliku piirangu rakendamist (nt alal liikumise, sõiduki või ujuvvahendiga sõitmise, kalapüügi ja jahi reguleerimine). Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piirid

Kaitseala ja vööndite piiritlemisel lähtuti sellest, et kaitstavad väärtused oleksid hõlmatud ning piir üheselt arusaadav ja looduses tuvastatav. Suures osas kulgeb kaitseala piir vee-aladel mööda mõttelisi sirgjooni, mis on parim viis veetalade piiritlemiseks. Pedassaarel kulgeb piir mööda saare rannajoont. Kaitseala piir on kantud kaardile kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid.

Kaitseala kogupindala on 1922 ha, sellest 1659 ha moodustab veeala, maismaa pindala on 263 ha. Võrreldes kehtiva kaitsealaga kaitstav pind ei muutu, toimunud on kaitseala välispiiri korrigeerimine seoses muutunud rannajoonega põhikaardi alusel. Kaitsealal asuva riigimaa suurus on ligi 104 ha ning selle moodustavad Vahekari, Põhja-Malusi, Lõuna-Malusi ja Pedassaar. Jätakuvalt riigi omandis oleva maa pindala on umbes 69 ha ning see paikneb Rammu ja Koipsi saarel. Eramaa pindala on kokku 90 ha Umblu, Rohusi, Rammu (69 ha) ja Koipsi (21 ha) saarel. Sihtkaitsevööndite piire maismaal ei muudeta ja selle pindala kaitsealal ei suurene.

Vastavalt eelnõukohasele kaitse-eeskirjale koosneb kaitseala neljast lahustükist. Kaitseala on jagatud viieks sihtkaitse- ja kolmeks piiranguvööndiks. Lähtudes kaitsealal asuvate loodusväärtuste paiknemisest ja nende soodsa seisundi tagamiseks kaitsemeetmete rakendamise vajadusest on senine Rammu sihtkaitsevöönd jagatud kolmeks sihtkaitsevööndiks: Rammu, Kolga lahe ja Koipsi. Senine üks sihtkaitsevöönd hõlmas nii Rammu kui Koipsi saart kui ka neid ümbritsevat mereala. Lähtuvalt kaitse-eeskirja eksperdi soovitusel on toimunud vööndi jagamine:

Rammu sihtkaitsevöönd hõlmab osa Rammu saarest ning Laiakari ja Allu väikesaared ning selle pindala on 101,0 ha. Vööndisse jääb seni Rammu saarel olev sihtkaitsevööndi ala.

Kolga lahe sihtkaitsevöönd hõlmab 1015,1 ha mereala, mis ümbritseb Rammu ja Koipsi saart. See võimaldab paremini tagada mereala loodusväärtuste (veealused liivamadalad ja linnustik) soodsa seisundit ja rakendada selleks kaitsemeetmeid.

Koipsi sihtkaitsevöönd moodustab Koipsi saarel ala 29,9 ha. Vööndi nimi, mis on otseselt seotud kindla saarega, on loogilisem ja korrektsem. Sihtkaitsevööndisse on tsoneeritud hoonestamata kinnistud, välja arvatud üks kinnistu, kuhu on rajatud ebaseaduslik ehitis.

Ülejäänud kahe sihtkaitsevööndi (Malusi, pindalaga 580,0 ha; Rohusi, 95,9 ha) ja kolme piiranguvööndi (Koipsi, 6,6 ha; Rammu, 13,3 ha; Pedassaare, 90,4 ha) piiritlemisel muudatusi ei tehtud.

Malusi sihtkaitsevööndis on kaitse all elupaigatüüp väikesaared ning laiud ja mitmed II ja III kaitsekategooria linnuliigid. Lisaks on siin hallhülge lesila.

Rohusi sihtkaitsevööndi väärtusteks on mitmed II ja III kaitsekategooria linnuliigid, elupaigatüüp väikesaared ja laiud ning kaitseala ainuke metsaelupaigatüüp – vana loodusemets. Kõigis kolmes piiranguvööndis on inventeeritud rannikuelupaigad ja lisaks Rammu piiranguvööndis III kaitsekategooria linnuliike.

Piiranguvööndisse on jäetud Koipsi ja Rammu saare endised külakohad, mis võimaldab kohtades, kus ei asu kaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, hooneid taastada. Samuti on jäetud piiranguvööndisse Pedassaar kogu ulatuses. Tegemist on metsaga kaetud Põhja-Eesti väikesaarega, mis eristub oma kõrgusega teistest selle piirkonna väikesaartest. Samas puuduvad siin inventeeritud metsaelupaigatüübid, mille kaitse tagamiseks peaks moodustama sihtkaitsevööndi. Oluline on tema maastikuilme säilitamine.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi (eksperdid Laimdota Truus, Elle Puuramnn, 2003.a, Eesti Ornitoloogia Ühing, 2008. a) ning kaitseala tsoneeringu ja kaitse-eeskirja kohta koostatud ekspertarvamust (Tiit Leito, 2010. a).

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalsed saavutatavale efektile.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala tsoneeritud kolme piiranguvööndisse ja viide sihtkaitsevööndisse. Leebem kaitseerežiim seaks ohtu kaitseala eesmärkide saavutamise.

Käesoleva määrusega tunnistatakse kehtetuks kaitseala kaitsekord, mis kehtestati Vabariigi Valitsuse 10. veebruari 1999. a määrusega nr 57 „Kolga lahe maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine”.

Kaitse-eeskirjaga ei reguleerita olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutöid, kuna sihtkaitsevööndis need puuduvad.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (PS § 32). PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte on keskkonda mõjutava tegevuse ja vastava valdkonna õigusliku regulatsiooni aluseks. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning KeÜS ja LKS alusel võib omandiõigust piirata. Tagamaks omandiõiguse põhiolemuse säilimine, peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirja eesmärgiks on tagada loodusväärtuste säilimine. Ühtlasi täidetakse direktiivist 92/43/EMÜ riigile tulenev kohustus tagada kaitse Natura 2000 võrgustiku alal. Vastavaid eesmarke saab lugeda õiguspäraseks. Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Kaitseala moodustamine ja loodusväärtusi kahjustavate tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa eesmärkide täitmisele ning seega saab abinõud lugeda sobivaks. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, kuid isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti ja Euroopa loodusväärtuste kaitse on oluline eesmärk. Alal kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega säilivad ala loodusväärtused, kuid vastupidisel juhul loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel loodusväärtused hävivad. Omandiõigus ei ole piiramatu õigus. Eeltoodust tulenevalt on jõutud järeldusele, et kaitse-eeskirja eesmärk loodusväärtuste säilimine kaalub üles omandiõiguse riive.

2.5.2. Kaitsekorra üldpõhimõtted

Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, välja arvatud hallhülge ja lindude pesitsuse ajal rahu tagamiseks Malusi, Rammu ja Rohusi sihtkaitsevööndites. Lähtudes kaitseala olulisematest väärtustest (hallhülge elupaigad, merelindude rändepeatus- ja pesitsuspaigad) on kaitseala vööndites kehtestatud erinevad

ajalised liikumispiirangud. Malusi ja Rohusi sihtkaitsevööndis on uus liikumispiirangu aeg seotud üksnes lindude pesitsemisaegse rahu tagamisega ja see algab 15. aprillil ning lõpeb 15. juulil. Praegune, 1. jaanuarist kehtiv liikumispiirang Malusi sihtkaitsevööndis on seotud hallhülgega. Vaatlused on aga näidanud, et hülged kasutavad neid saari suhteliselt vähe ja seal viibivate isendite arv on üsna väike. Poegimiseks saari ei kasutata. Seega vajadus sellise varajase liikumispiirangu kehtestamise järele otseselt puudub. Saari külastavad kalurid ja süstamatkajad, eelkõige suveperioodil. Kuna Rammu sihtkaitsevööndis asub kalmistu, on saare külastajatel võimaldatud saarel viibida ka liikumispiirangu ajal 15. aprillist 15. juulini. Rammu saarel asuva kalmistu külastamine on lubatud selleks ettenähtud ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud raja kaudu. Kalmistu külastamine on aktiivne eelkõige suvekuudel, kuid inimeste arv ja sagedus ei ole nii suur, et see mõjuks kaitseala kaitse-eesmärkidele kahjulikult. Samuti on liikumine lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, näiteks lindude seirel ja loendusel. Eriti oluline on liikumispiirangu jätkamine Allu ja Laiakari väikesaarel, kus lindude pesitsemistihedus on väga suur, arvestades saarte väiksust. Olukord, kus praeguse eeskirja kohaselt on Rammu sihtkaitsevööndi merealal liikumine keelatud, leiab lahenduse Kolga lahe sihtkaitsevööndi moodustamisega, kus liikumispiirangut ei kehtestata.

Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud ning õuemaal. Telkimine ja lõkke tegemine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohtades on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul teadus- ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel. Kaitsealal on RMK poolt ettevalmistatud ja valitsejaga kooskõlastatud telkimis- ja lõkkekoht ainult Pedassaarel. Telkimise ja lõkke tegemise piiramine väljaspool ettevalmistatud kohti aitab vältida kaitstavate elupaikade ja taimeliikide otsesest kahjustamist ja kaitsealuste linnuliikide häirimist nende elupaikades.

Jalgrattaga sõitmine teedel ja radadel on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine kaitsealal on lubatud ainult eranditena järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas metsatöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning liinirajatiste hooldustöödel. Sõidukitega liiklemiseks mõeldud teed kaitsealal puuduvad. Üksukuid radasid esineb Koipsi ja Rammu saarel. Sisuliselt on need rajad elupaigatüüpide osad ja kuuluvad loodusliku maastiku ja pinnase juurde. Kaitsealal asuvad tallamisõrnad ranniku- ja nõmmeelupaigad, mis on kaitsealuste liikide kasvukohtadeks ja elupaikadeks ning sõitmine väljaspool teid kahjustab oluliselt elupaikade looduslikku seisundit ja suurendab häiringuid alal esinevale linnustikule. Võttes arvesse kaitseala saarte väiksust, avalikustamise ajal maaomanikelt laekunud ettepanekut jalgrattaga liikumise keelamiseks ja jalgrattateede puudumist, on kaitsealal keelatud ilma valitseja kooskõlastuseta jalgrattaga sõitmine. Kaitsealal puudub praegu haritav põllumaa, Pedassaarel on aga võimalik RMK-l metsa majandada. Liinirajatisi saartel ei ole.

Lähtudes kaitse-eesmärgist on kaitsealal kõikjal keelatud linnujaht. Kaitseala on oluline lindude rändepeatus- ja pesitsusala ning üheks peamiseks kaitse-eesmärgiks on alal linnustiku kaitse. Linnujaht väikesaartel põhjustaks liiga suurt häiringut seal peatuvaele ja pesitsevatele kaitse-eesmärgiks seatud liikidele. Muu jahipidamine on eelnõu järgi lubatud, välja arvatud Malusi, Rohusi ja Rammu sihtkaitsevööndis liikumispiirangu ajal 15. aprillist kuni 15. juulini. Jahipidamisele ei ole vaja lisapiiranguid kehtestada, kuna jaht väikekiskjatele ja ka suurulukitele (näiteks metssiga) võib kaitstavate linnuliikide seisukohalt olla vajalik.

Mõiste „kalapüük“ all mõeldakse kalapüügiseaduses käsitletud terminit. Kuna kaitse-eeskirja järgi on kaitsealal kalapüük lubatud, toimub kaitsealal kalapüük vastavalt kalapüügiseadusele. Kalapüük on kõikjal lubatud, välja arvatud Malusi ja Rohusi sihtkaitsevööndis, kus kehtib liikumiskeeld 15. aprillist 15. juulini (lisaks on liikumispiirang ka Rammu sihtkaitsevööndis, kuid see vöönd ei hõlma mereala) ja seega ei ole inimestel võimalik seal sellel ajal tegutseda. Kalapüügi keeluaega on võrreldes seni kehtiva kaitse-eeskirjaga vähendatud (seni kehtis Maluse sihtkaitsevööndis piirang 1. jaanuarist kuni 20. juulini ja Rohusi sihtkaitsevööndis 1. aprillist kuni 20. juulini) ja see hõlmab u 650 ha veeala. Arvestades väga madalat ja kivist merd Maluse ja Rohusi lähistel, pole realselt kutseliseks kalapüügiks kogu seda veeala võimalik kasutada. Kutselise kalapüügi püügipiirkonna suuruseks on terve maakonna mereala ja seega ei mõju piiranguga territoorium kaluritele olulise kitsenduseks. Rammu sihtkaitsevööndis veeala puudub.

2.5.3. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on peamiselt määratud vastavalt looduskaitseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekut on vaja, et muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detail- ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada laurit või paadisilda, anda projekteerimistingimusi, anda ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist ning jahiulukite lisasöötmiseks.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis looduskaitseaduse või kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, saavutades looduskaitse ja arendushuvide ühitamise.

2.5.4. Sihtkaitsevöönd

2.5.4.1. Sihtkaitsevööndi eesmärgid

Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate koosluste säilitamiseks ning liikide ja nende elupaikade kaitseks. Kaitsealal on viis sihtkaitsevööndit: Malusi, Rohusi, Rammu, Koipsi ja Kolga lahe sihtkaitsevöönd.

Malusi ja Rohusi sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on väikesaarte ja neid ümbritseva mereala ökosüsteemide kaitse loodusliku protsessina, kaitstavate liikide kaitse ning lindude pesitsuse ja rände ajal rahu tagamine. Malusi sihtkaitsevööndis olev elupaigatüüp väikesaared ning laiud

(1620) on inventeeritud esinduslikkusega A ja elupaigatüüp karid (1170) esinduslikkusega B. Need on olulised elupaigad siin pesitsevatele II ja III kaitsekategooria lindudele, nagu alk, kivirullija, tõmmuvaeras, randtiir, jõgitiir ning samuti on Malusi oluline hallhülge lesilana (Lõuna-Malusi). Rohusi sihtkaitsevööndi väärtuseks on vana loodusmets (9010*) esinduslikkusega C ja väikesaarte ning laidude (1620) elupaigatüüp, mille esinduslikkus on A. Samuti esinevad seal mitmed II ja III kaitsekategooria linnuliigid: tõmmukajaks, tõmmuvaeras, jõgitiir, randtiir, suurkoovitaja ning III kaitsekategooriasse kuuluv taimeliik roosa merikann.

Rammu sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on Laiakari ja Allu väikesaare koosluste arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina ja pesitsevate lindude kaitse ning Rammu saarel kukemarjanõmmede säilitamine ja taastamine, rannaniitude, kadastike ja liigirikaste madalsoode kaitsealuste liikide elupaikade säilitamine ja taastamine ning rannikuelupaikade kaitse. Kaitstavatest väärtustest on siin levinud väga erinevad rannikuelupaigad: rannikulõukad (1150*), esmased rannavallid (1210), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), valged luited (2120), rusked luited kukemarijaga (2140*). Lisaks esinevad siin huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikad madalsood (7230). Elupaigatüüpide esinduslikkus on A–C. Vööndis esinevad I, II ja III kaitsekategooria linnuliigid tutkas, kivirullija, liivatüll, ristpart, tõmmuvaeras, randtiir ja jõgitiir ning kaitsealused taimeliigid rootsi kukits ja roosa merikann.

Koipsi sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on luiterandade, rannaniitude ja kadastike kaitsealuste liikide elupaikade säilitamine, taastamine ja kaitse ning rannikuelupaikade kaitse. Kaitstavatest väärtustest on vööndis inventeeritud elupaigatüübid rannaniidud (1630*), rusked luited kukemarijaga (2140*) ja kadastikud (5130), mis on esinduslikkusega B ja C.

Kolga lahe sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on Koipsi ja Rammu saart ümbritseva mereala ökosüsteemide kaitse loodusliku protsessina ning lindudele pesitsuse ja rände ajal rahu tagamine. Peamised kaitseväärtused on siin mere-elupaigatüüp (1110) veelused liivamadalad ja kaitseala kaitse-eesmärgis loetletud veelindude elupaiga-, rände- ja toitumisala.

2.5.4.2 Lubatud tegevus sihtkaitsevööndis

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rahvaüritusteks ette valmistatud kohad kaitseala sihtkaitsevööndites puuduvad ja neid ei ole plaanis ka rajada. Rohkem kui 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Põhjuseks on Kolga lahe saarte suhteline väiksus: ei tohi tekkida ülerahvastatust ja ei tohi häirida kaitseala peamist kaitse-eesmärki – siin pesitsevaid linde. Piirang on vajalik ka tallamise suhtes tundlike rannakoosluste kaitseks.

Malusi, Rammu, Rohusi ja Kolga lahe sihtkaitsevööndis on lubatud sõita ujuvvahendiga kiirusega kuni viis sõlme. Ujuvvahendiga sõitmine kiirusega üle viie sõlme on lubatud järelevalve- ja päästetöödel. Kiiruspiirangu seadmisel arvestati, et Malusi, Rohusi ja Kolga lahe sihtkaitsevöönd on väga paljudele veelindudele toite-, puhke- ja rändepeatuspaik. Piirang sätestatakse eksperdi ja ornitoloogide ettepanekul.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste ja elupaigatüüpide säilitamiseks ja vajaduse korral ka taastamiseks vajalik tegevus Rammu ja Koipsi saarel, kus on üheks olulisimaks elupaigaks liikidele on hooldatavad rannaniidud.

Kaitseala valitseja nõusolekul on Rammu ja Koipsi sihtkaitsevööndis lubatud metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudmisi tööde tegemise aja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning koosluse koosseisu ja täiuse osas. Rammu ja Koipsi sihtkaitsevööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud ka poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu säilimiseks vajalikud tööd. Neis vööndites on vajalik rannikelupaikade taastamine ja hooldamine, taastamisel võib osutada vajalikuks männinoorendike eemaldamine.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd. Rammu saarel on varasemast ajast säilinud kaks päevamärki, mis ei ole kuigi heas seisukorras. Et päevamärgid ei muutuks saare külastajatele ohtlikuks, peab olema võimalus neid hooldada.

Roo ja adru varumine on samuti lubatud valitseja nõusolekul, kuna adru varumisega rannast võidakse kahjustada kaitsealal kaitstavaid rannaelupaiku ning roo lõikamine võib hävitada kaitstavate linnuliikide pesitsus ja varjupaigad.

2.5.4.3. Vajalik tegevus sihtkaitsevööndis

Kaitseala sihtkaitsevööndis asuvate poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik lammaste karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine ning lisaks vaadete avamiseks puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine kokku 86 hektaril Koipsi ja Rammu saarel.

Selleks, et säilitada Rammu ja Koipsi sihtkaitsevööndis olevaid kukemarjanõmme kooslusi (21,2 ha), ei piisa ainult hooldustöödest. Kuna selle kaitsealale omase ja prioriteetse koosluse pindala on pidevalt vähenenud, tuleb alustada taastamistöid, mis tähendab männinoorendike kujundusraiega väljaraiumist. Taastamise maht oleks inventeeritud kooslusest u 8 hektarit ja hooldust vajab kogu inventeeritud kooslus. Et seda saaks korraldada, on see sätestatud kaitse-eeskirja vajaliku tegevuse peatükis.

2.5.4.4 Keelatud tegevus sihtkaitsevööndis

Sihtkaitsevööndis on arvestades kaitse-eeskirjaga sätestatud erisustega keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala tarbeks tootmisotstarbeta rajatiste ehitamine kaitseala valitseja nõusolekul. Vastavalt majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele on majandustegevus iga iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Tegevus, mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus, loetakse samuti majandustegevuseks ka juhul, kui selle eesmärk ei ole tulu saamine. Seega kõik kaitse-eeskirja kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis või sihtkaitsevööndite peatükis reguleeritud tegevused, mis on määrusega lubatud ja mida tehakse tulu saamise eesmärgiga, ning tegevused, mis on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja millega kaasneb teatamis- või loakohustus, on kaitsealal lubatud majandustegevus. Kaitse-eeskirjaga lubatakse sihtkaitsevööndis majandustegevust, mis ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärki või seisundit.

Majandustegevus, loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine on keelatud, et vältida väärtuslike ranniku- ja nõmmeelupaikade ja seal kasvavate või elavate liikide kahjustamist. Sihtkaitsevööndis on tegemist looduslike kooslustega, kus suures osas on registreeritud loodusdirektiivi elupaigatüübid. Elupaikadele tuleb tagada soodsa seisundi säilimine, s.t nende

looduslik levila on muutumatu suurusega või laieneb. Looduslikele kooslustele ehitamise keeld on vajalik loodusliku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamiseks. Kaitseala tarbeks on vajalik püstitada tähiseid, infotahvleid vm kaitsekorralduslikke rajatisi.

2.5.5. Piiranguvöönd

2.5.5.1. Piiranguvööndi eesmärgid

Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse. Kaitsealal on kolm piiranguvööndit: Koipsi, Pedassaare ja Rammu. Piiranguvööndi eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ja taastamine. Koipsi ja Rammu saarel asuvates piiranguvööndites on levinud rannaniidu ja kukemarja luite elupaigatüübid. Pedassaare piiranguvööndis, mis hõlmab tervikuna Pedassaare, on suurimaks väärtuseks metsastunud luited, mis katavad tervet saart.

2.5.5.2. Lubatud tegevused piiranguvööndis

Kaitseala kolmes piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades katse-eeskirjaga sätestatud erisustega, ja kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas. Regulatsioon võimaldab kaitseala valitsejal saada ülevaade pikemaks ajaks planeeritud külastustest ja neid vajaduse korral reguleerida. Kaitsealal on Pedassaarel RMK poolt ettevalmistatud puhke- ja telkimiskoht. Rohkem ametlikult rajatud ja kooskõlastatud puhkekohti kaitsealal ei ole.

Kaitseala piiranguvööndis on lubatud ehitiste püstitamine kaitseala valitseja nõusolekul. Ehitustegevuse kavandamisel tuleb arvestada ka looduskaitseaduse ranna ja kalda peatüki piiranguid ning seadusekohase ehituskeeluvööndi ulatust. Kuna kõik Kolga lahe maastikukaitseala saared, välja arvatud Rammu saar, asuvad tervikuna ehituskeeluvööndis, on hoonete püstitamine võimalik üksnes ehituskeeluvööndi vähendamise menetluse kaudu. Seega tuleb piiranguvööndisse hoonete püstitamise võimalus selgitada iga üksikjuhtumi menetlemise käigus.

Lähtuvalt looduskaitseadusest on roo varumine külmunud pinnasega piiranguvööndis lubatud ja seda eeskirjas ei reguleerita. Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud pilliroo varumine ka teistel aegadel. Selleks nõusoleku andmine sõltub roo varumise mõjust linnustikule ja pinnasele. Samuti saab kaitseala valitseja otsustada oma nõusoleku andmisega, kas lubatakse käsitsi või masinatega roo varumist. Eelnõuga seatud piirangud on vajalikud ja piisavad, et säilitada maastikuilme ning kaitsta kooslusi, ehitustegevuse regulatsioon jääb võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga samaks.

2.5.5.3. Vajalik tegevus piiranguvööndis

Analoogselt sihtkaitsevööndile on ka piiranguvööndis poollooduslike koosluste esinemisaladel nende säilitamiseks ja taastamiseks vajalik lammaste karjatamine ning vaadete avamiseks puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine. Kokku on selliseid alasid Rammu ja Koipsi piiranguvööndis u 15 hektarit.

2.5.5.4. Keelatud tegevused piiranguvööndis

Vastavalt looduskaitseeaduses sätestatule on piiranguvööndis keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine. Veerežiimi muutmine on üldiselt olulise keskkonnamõjuga tegevus, mis kutsub esile ebasoovitavaid muutusi kooslustes ja kaitsealuste liikide elupaigas. Veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine on keelatud, sest see muudaks piirkonna veerežiimi ja mõjutaks veekogude looduslikku elustikku. Maavara kaevandamise piirang on vajalik maastikuilme ja koosluste säilitamiseks. Puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamise keeld on vajalik metsade elustiku mitmekesisuse säilitamiseks.

Uuendusraie keeld, nii lage- kui turberaie osas, välja arvatud turberaie Pedassaare piiranguvööndis, on mõeldud väikesaarte maastikupildi säilitamiseks. Kunstlike lagedate alade tekitamine väikesaartel loob olukorra, kus uue metsa teke osutub siinsetes looduslikes tingimustes võimatuks. Arvestades, et üleni on metsaga kaetud ainult Pedassaar ja sellel RMK-le kuuluval alal on metsamajandus aastakümneid toiminud, võib siin osutada vajalikuks mõningate turberaie tegemine. Saarel ei ole registreeritud metsaelupaigatüüpi ja kaitse-eeskirja avalikustamisel on RMK turberaie lubamist eeskirjas ka taotlenud. Puidu kokku- ja väljaveo keelamine külmumata pinnaselt hoiab ära pinnase võimaliku kahjustamise, kuna valdavalt on tegemist väga õrnade ranniku- ja nõmmealadega. Kuna igal talvel ei külmu pinnas piisavalt ära, siis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, kui pinnas seda võimaldab.

Keelatud on biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud õue- ja põllumaal, et mitte vähendada elustiku mitmekesisust ja kahjustada ökosüsteemi. Kaitsealale jääb eramaade osas ka õuemaad, kus nende vahendite kasutamine on lubatud. Kõik need keelatud tegevused on otseseks ohuks kaitsealal kaitstavale linnustikule ja elupaigatüüpidele, sest põhjustavad muutusi või rikuvad kaitseala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid ja sellega ka kaitsealuste taimeliikide kasvukohad ning põhjustavad kaitstavate linnuliikide häirimist nende elu- puhke ja toitumispakades või nende paikade hävimist.

3. Menetluse kirjeldus

Kolga lahe maastikukaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 5.11–3.12.2010 Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni Harju kontoris ning Jõelähtme ja Kuusalu Vallavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 2.11.2010. a Ametlikes Teadaannetes, 1.11.2010. a üleriigilise levikuga ajalehes Postimees ja 29. 10.2010. a kohalikus ajalehes Harju Elu. Kaitse-eeskirja avalik arutelu toimus 7.12.2010. a Keskkonnaameti Harju kontoris. Arutelul osales kokku seitse maaomanikku ja asutuste esindajat.

Looduskaitseeaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva 52-le kinnisasja eraomanikule ja Riigimetsa Majandamise Keskusele ning Jõelähtme ja Kuusalu Vallavalitsusele teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Kirjale vastas neli maaomanikku ja Riigimetsa Majandamise Keskus, kellele koostati ja väljastati vastuskirjad detsembris 2010 ja jaanuaris 2011.

Maaomanike arvamused:

	Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
1.	Marika Mei	Soov oma kinnistu Koipsi sihtkaitsevööndist välja arvata.	Keskkonnaamet ei toeta seda ettepanekut, kinnistul asub elupaigatüüp kadastikud (5130) ja kaitseala kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide pesitsus- ja toitumispaidad.
2.	Viktor Kassihin	Suurendada Rammu piiranguvööndit ja vähendada sihtkaitsevööndit Rammu küla ümbruses; lubada maaomanikel ehitamist ajaloolistes õuekohtades; lubada ujuvvahendiga randumist üksnes piiranguvööndisse jäävatel ajaloolistel lautrikohtadel.	Vööndite piiride muutmist maismaal ei toetata. Maaomanikule kuuluvad kinnistud asuvad nii piirangu- kui ka sihtkaitsevööndis, mis võimaldab majandustegevust ja ehitamist piiranguvööndisse jääval maaüksusel. Sihtkaitsevööndisse on tzoneeritud kinnistud, kus on inventeeritud kaitseala kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide pesitsus- ja toitumispaidad ja rannaniidu elupaigatüüp. Kaitseala valitseja nõusolekul on ehitamine lubatud piiranguvööndis. Sihtkaitsevööndis ehitamist ei lubata, kuna see kahjustab siin inventeeritud elupaigatüüpe ja kaitsealuseid liike. Randumiskohtade rajamine sõltub reaalsest kasutuskohtadest ja nende sidumine ajalooliste kohtadega ei ole mõistlik.
3.	Roland Västerberg	Milline on ehitamise võimalus kinnistutel?	Selgitati, et sihtkaitsevööndis asuval kinnistul Jaani 1 on ehitamine keelatud, teisel, piiranguvööndis asuval kinnistul on ehitamine võimalik, kuid eeldab detailplaneeringu koostamist ja Keskkonnaameti nõusolekut, kuna kinnistu jääb ehituskeeluvööndisse.

	Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
4.	OÜ Rammu Tuletorn	Suurendada ujuv vahendiga lubatud liikumiskiirust 10 sõlmeni; moodustada Rammu ja Koipsi saare vahele väikelaevadele faarvaater, mis oleks väljaspool kaitseala; arvata kaitsealast välja Rammu saare ülemine majakas; lubada Rammu SKV-s asuva ülemise majaka külastamist; täiendada eeskirja piiranguvööndi kaitse eesmärki sõnaga <i>pärandkultuurmaastik</i> .	Liikumiskiiruse suurendamine merealal ei ole linnustiku häirimise tõttu võimalik. Laevade liikumine kaitseala merealal ei ole eeskirjaga keelatud, piiratud on vaid liikumise kiirus, seega laevateed kaitsealast välja arvata ei ole vaja. Kuna Rammu saare ülemisel majakal puudub maaomand, ei toeta valitseja rajatise kaitsealast välja arvamist. Rajatise hooldamine või lammutamine võib toimuda valitseja loal, sest see eeldab vastavate masinate toomist saarele, mis võivad kaitstavaid loodusväärtusi kahjustada. Kaitse-eeskirja § 12 punkti 4 muudetud sõnastuse järgi on maaomanikul võimalik liikuda sihtkaitsevööndis ka liikumiskeelu ajal mööda vastavat rada. Kuna tegemist ei ole rahvuspargiga, mille üks kaitse eesmärke on ka ehitiste kaitse ja taastamine, ning kaitsealal puuduvad säilinud ajaloolised ehitised, siis piisab eesmärgiks nimetatud loodusmaastike kaitsest.
5.	RMK	Lubada Pedassaare piiranguvööndis kõiki turberaie liike ja muuta vastavalt sellele kaitse-eeskirja eelnõu § 14 lõiget 4.	Keskkonnaamet nõustub ettepanekuga, et Pedassaare piiranguvööndis oleks lubatud kõik turberaie liigid, kuna saarel ei ole registreeritud metsaelupaigatüüpe.

Kaitse-eeskirja teine avalik väljapanek oli Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni Harju kontoris 17.09.–18.10.2012. Avaliku väljapaneku toimumisajast teatati 11.09.2012 Ametlikes Teadaannetes, 12.09.2012 üleriigilise levikuga ajalehes Päevaleht ja 14.09.2012 kohalikus ajalehes Harju Elu. Kaitse-eeskirja eelnõu kohta ettepanekuid ei laekunud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura

2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, mil määral tema territooriumil leidub loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktiga 15 on Natura 2000 võrgustiku linnualaks esitatud Kolga lahe linnuala ja punkti 2 alapunktiga 123 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Kolga lahe loodusala, mis hõlmab endas Kolga lahe maastikukaitseala. Seetõttu tuleb Kolga lahe maastikukaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Kolga lahe loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni otsusega 2009/94/EÜ, 12. detsember 2008, millega võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri C(2008) 8046 all, ELT L 43, 13.02.2009, lk 245—392). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsemberi 2014. aasta rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võetakse vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kaheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2014) 9092 all), ELT L 18, 23.01.2015, lk 485—695).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Kolga lahe maastikukaitsealal on olulisteks kaitse-eesmärkideks mitmete linnudirektiivi I ja II lisas nimetatud linnuliikide kaitse. Nendeks liikideks on tutkas (*Philomachus pugnax*), veetallaja (*Phalaropus lobatus*), randtiir (*Sterna paradisaea*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), väiketiir (*Sterna albifrons*), sõtkas (*Bucephala clangula*), merivart (*Aythya marila*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), hahk (*Somateria mollissima*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja tõmmukajakas (*Larus fuscus*).

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale. Määruse rakendamine aitab tagada määruses nimetatud liikide ja elupaikade soodsa seisundi säilimist, mille läbi säilib looduskeskkonna mitmekesisus. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda parema ja mitmekesisema elukeskkonna säilimise inimestele.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Kolga lahe maastikukaitseala on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ja riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta ja § 4 lõike 2 kohaselt looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt makstakse maamaksu 50% maamaksumäärast. Kaitse-eeskirja jõustumisega ei kaasne maamaksu muutusi Kuusalu ja Jõelähtme vallale, sest maismaa osas kaitseala vööndite senist tzoneeringut ei muudeta.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Riigil täiendavad kulutusi seoses kinnisasja omandamisega ei teki, kuna sihtkaitsevööndisse täiendavalt eramaid ei arvata. Riigil puuduvad ka täiendavad kulutused Natura metsa toetuse ja poollooduslikele koosluste taastamise ja hooldamise kohta makstavate toetuste osas, samuti ei muutu riigimetsa majandamisega seotud tulu, kuna kaitseala ei laiene ja täiendavalt maid sihtkaitsevööndisse ei arvata.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Maaeluministerium kooskõlastas märkustega. Ülejäänud ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda

põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks. Kooskõlastamisel esitatud märkused ja ettepanekud ning nendega arvestamine on esitatud käesoleva seletuskirja lisas.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

Kolga lahe maastikukaitseala kaitse-eeskirja seletuskirja lisa nr 1

Kooskõlastusringil esitatud ministeeriumite märkustega arvestamise tabel

<p>Maaeluministeerium</p>	<p>Palume eelnõus määratleda, millise õigusakti tähenduses terminit „kalapüük” eelnõus kasutatakse. Kalapüügiseaduse kohaselt jaguneb kalapüük kutseliseks ja harrastuskalapüügiks. Palume määratleda, kas eelnõus peetakse silmas igasugust kalapüüki, st nii kutselist kui ka harrastuspüüki, või ainult ühte neist.</p> <p>Kaaluda eelnõuga kavandatava piirangu proportsionaalsust (ehk selle sobivust, vajalikkust ja mõõdukust) kutselise kalapüügiga tegelevate isikute suhtes ning eelnõu seletuskirja täiendada asjakohase mõjuhinnanguga.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on lisatud selgitus selle kohta, et mõiste „kalapüük” all mõeldakse kalapüügiseaduses käsitletud terminit. Kuna kaitse-eeskirja järgi on kaitsealal kalapüük lubatud, toimub kaitsealal kalapüük vastavalt kalapüügiseadusele.</p> <p>Kalapüük on piiratud Rohusi ja Malusi sihtkaitsevööndi merealal, kuna lindude pesitsemisaegse rahu tagamiseks on inimeste liikumine keelatud nendes vööndites 15. aprillist kuni 15. juulini.</p> <p>Kalapüügi keeluaega on võrreldes seni kehtiva kaitse-eeskirjaga (kehtib 1999. aastast) vähendatud (seni kehtis Malusi sihtkaitsevööndis piirang 1. jaanuarist kuni 20. juulini ja Rohusi sihtkaitsevööndis 1. aprillist kuni 20. juulini) ja see hõlmab u 650 ha veeala. Vööndite piire käesoleva määrusega ei muudeta.</p> <p>Arvestades väga madalat ja kivist merd Malusi ja Rohusi lähistel, pole reaalselt kutseliseks kalapüügiks kogu seda veeala võimalik kasutada. Kutselise kalapüügi püügipiirkonna suuruseks on terve maakonna mereala, seega 650 hektaril kehtiv kolmekuuline püügikeeld ei ole kalapüügiga tegelevatele isikutele oluline kitsendus. Käesoleva määruse järgne kaitsekord võrreldes kehtiva korraga hoopis pikendab võimalikku püügiaega.</p>
---------------------------	---	--

<p>Maaeluministeerium</p>	<p>Lähtuvalt kormoranide kaitse ja ohjamise tegevuskavas välja toodud kormoranide päevase kala tarbimise koguse andmetest palume kormoranide kaitsevajadust nimetatud sihtkaitsevööndis täiendavalt hinnata ning seletuskirja asjakohaselt täiendada ka kormoranide poolt tekitatava ligikaudse kahju analüüsiga piirkonna kalavarudele.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud. Kormoranide toitumisala ulatub kolooniatest kuni 20 kilomeetri kaugusele, seega ei saa eraldi välja tuua mõju Malusi sihtkaitsevööndile, kuna suurem osa toitumisalast jääb vööndist ja kaitsealast välja. Vastavalt kormoranide kaitse ja ohjamise tegevuskavale toituvad nad eelkõige väiksematest ja arvukatest parvekaladest, nagu särg, tint, ahven, emakala. Eelmise aasta püügiandmete järgi püüavad kutselised kalurid seal piirkonnas põhiliselt meriforelli, lõhet, merisiiga ja lesta. Kormoran on Natura võrgustikku kuuluva Kolga lahe linnuala üheks eesmärgiks. Linnuala eesmärkide määramiseks on konkreetsed kriteeriumid. Kuna ala vastab jätkuvalt nendele kriteeriumitele, ei ole alust eesmärkide muutmiseks.</p>
---------------------------	--	--